srijeda, 10. ožujka 2021.

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

EUROPSKI PARLAMENT

P9_TA(2021)0071

Mehanizam EU-a za graničnu prilagodbu emisija ugljika, usklađen s pravilima WTO-a

Rezolucija Europskog parlamenta od 10. ožujka 2021. o uspostavi mehanizma EU-a za graničnu prilagodbu emisija ugljika koji je usklađen s pravilima WTO-a (2020/2043(INI))

(2021/C 474/01)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir sporazum potpisan 12. prosinca 2015. na 21. konferenciji stranaka (COP21) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) u Parizu (Pariški sporazum),

— uzimajući u obzir izvješće Programa UN-a za okoliš o odstupanjima u vrijednostima emisija za 2019.,

— uzimajući u obzir posebna izvješća Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) o globalnom zatopljenju od 1,5 °C te o oceanima i kriosferi,

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 17. rujna 2020. naslovljenu „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030.” (COM(2020)0562) i priloženu procjenu učinka (SWD(2020)0176),

— uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 12. prosinca 2019. i od 17. do 21. srpnja 2020.,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 23. srpnja 2020. o zaključcima izvanrednog sastanka Europskog vijeća od 17. do 21. srpnja 2020. ([1]),

— uzimajući u obzir zaključke i preporuke Europskog revizorskog suda u njegovu posebnom izvješću br. 18/2020 od 15. rujna 2020. pod nazivom „The EU's Emissions Trading System: free allocation of allowances needed better targeting” (Sustav EU-a za trgovanje emisijama: besplatne emisijske jedinice trebalo je dodjeljivati ciljanije),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi ([2]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ([3]),

([1]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0206.
([2]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0078.
([3]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

— uzimajući u obzir svoje mišljenje o klimatskim ciljevima za 2030., posebice smanjenje od 60 % u emisijama stakleničkih plinova u usporedbi s razinama emisija iz 1990. ([4]),

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za međunarodnu trgovinu, Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku, Odbora za proračune i Odbora za industriju, istraživanje i energetiku,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (A9-0019/2021),

A. budući da negativni učinci klimatskih promjena predstavljaju izravnu prijetnju za ljudsku egzistenciju te kopnene i morske ekosustave, kako je potvrđeno u posebnom izvješću IPCC-a o globalnom zatopljenju od 1,5 °C te o oceanima i kriosferi; budući da su ti učinci neravnomjerno raspodijeljeni, pri čemu siromašnije zemlje i ljudi osjećaju najnepovoljnije učinke;

B. budući da se prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) očekuje da će od 2030. klimatske promjene uzrokovati oko 250 000 dodatnih smrtnih slučajeva godišnje, i to zbog pothranjenosti, malarije, proljeva i toplinskog stresa;

C. budući da je prosječna globalna temperatura već porasla za više od 1,1 °C u odnosu na predindustrijske razine ([5]);

D. budući da su se EU i države članice Pariškim sporazumom obvezale na djelovanje u području klime na temelju najnovijih dostupnih znanstvenih dokaza te da sada imamo cilj postizanja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050.;

E. budući da je posljednjih desetljeća EU uspio odvojiti teritorijalne emisije stakleničkih plinova od gospodarskog rasta, pri čemu su emisije stakleničkih plinova smanjene za 24 %, a BDP je narastao za više od 60 % u razdoblju od 1990. do 2019.; budući da se time ne uzima u obzir emisije EU-a ugrađene u njegovu međunarodnu trgovinu i stoga se podcjenjuje njegov globalni ugljični otisak;

F. budući da je 2015. omjer uvezenih emisija u odnosu na izvezene emisije u EU bio otprilike 3:1, odnosno 1,317 milijardi tona uvezenog CO_2 i 424 milijuna tona izvezenog ([6]);

G. budući da je postojeće zakonodavstvo EU-a dosad bilo uspješno u ispunjavanju usvojenih klimatskih ciljeva; budući da se trenutačnim modelom sustava EU-a za trgovanje emisijama (EU ETS), posebice postojećim odredbama o izmještanju emisija ugljika, ne osiguravaju učinkoviti poticaji za potrebnu dekarbonizaciju određenih sektora, posebice u industriji, te je u nekim slučajevima došlo do neopravdane dobiti za poduzeće korisnika, što je naglasio i Europski revizorski sud ([7]);

H. budući da bi Komisija trebala nastaviti razvijati metodologije za utvrđivanje ugljičnog i okolišnog otiska proizvoda upotrebom pristupa cijelog životnog ciklusa i osiguravanjem da obračun sadržanih emisija u proizvodima u što većoj mjeri odražava stvarnu situaciju, uključujući emisije iz međunarodnog prometa;

I. budući da bi Komisija također trebala ispitati sljedivost proizvoda i usluga kako bi preciznije utvrdila sve učinke njihovih životnih ciklusa, kao što su vađenje i upotreba materijala, proces proizvodnje, upotreba energije te korištene vrste prijevoza, u cilju uspostavljanja baza podataka;

([4]) Amandmani koje je donio Europski parlament 8. listopada 2020. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi) (Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0253).

([5]) Svjetska meteorološka organizacija, Izjava o stanju globalne klime 2019.

([6]) Fezzigna, P., Borghesi, S., Caro, D., „Revising Emission Responsibilities through Consumption-Based Accounting: A European and Post-Brexit Perspective (Preispitivanje odgovornosti za emisije putem obračuna temeljenih na potrošnji: europska perspektiva i perspektiva nakon Brexita), u časopisu *Sustainability*, 17. siječnja 2019.

([7]) Vidi Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 18/2020.

srijeda, 10. ožujka 2021.

J. budući da je otprilike 27 % svjetskih emisija CO_2 iz izgaranja goriva trenutačno povezano s međunarodnom trgovinom robom ([8]); budući da se 90 % međunarodnog prijevoza robe odvija na moru, što stvara značajne emisije stakleničkih plinova; budući da su samo staklenički plinovi iz unutarnjeg morskog prometa uključeni u početne nacionalno utvrđene doprinose EU-a; budući da je to podložno reviziji s obzirom na poboljšani cilj EU-a za 2030.;

K. budući da nas je kriza izazvana bolešću COVID-19 naučila nekim važnim lekcijama, zato se prijedlogom Komisije za novi instrument za oporavak, Next Generation EU, naglašava potreba za ojačanjem europske neovisnosti i otpornosti te za brzim reakcijama, posebice u pogledu kraćih lanaca opskrbe hranom;

L. budući da je neophodno da Komisija ima cjelovitu viziju klimatskih politika, primjerice rješavanjem ciljeva smanjenja emisija, kao što su oni u području pomorskog prijevoza, zajedno sa strategijama određivanja cijena ugljika;

M. budući da jamčenje učinkovitog i smislenog određivanja cijena ugljika, kao dio šireg regulatornog okruženja, može poslužiti kao gospodarski poticaj za metode proizvodnje s manjim emisijama stakleničkih plinova i stimulirati ulaganja u inovacije i nove tehnologije, osiguravajući tako dekarbonizaciju i kružnost gospodarstva Unije; budući da učinkovit mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika (CBAM) može imati ulogu u tom kontekstu;

N. budući da trgovina može biti važan alat za promicanje održivog razvoja i borbu protiv klimatskih promjena; budući da je jedinstveno tržište EU-a drugo najveće svjetsko potrošačko tržište, što Uniju stavlja u jedinstven položaj postavljanja globalnih standarda;

O. budući da je borba protiv klimatskih promjena čimbenik u konkurentnosti i socijalnoj pravdi te pruža velik potencijal u pogledu industrijskog razvoja, stvaranja radnih mjesta, inovacija i regionalnog razvoja;

P. budući da se člankom XX. Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT) članovima Svjetske trgovinske organizacije (WTO) omogućuje da provode mjere koje su potrebne za zaštitu ljudskog, životinjskog ili biljnog svijeta, zdravlja (b) ili prirodnih resursa (g);

Q. budući da bi EU trebao prihvatiti da treća zemlja može uspostaviti mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika ako ta zemlja uvede višu cijenu ugljika;

R. budući da je američki predsjednik Joe Biden zauzeo pozitivno stajalište putem svoje izborne platforme o uvođenju naknada za prilagodbu emisija ugljika ili kvote za robu s višom razinom emisija ugljika iz zemalja koje ne ispunjavaju svoje obveze u vezi s klimom i okolišem; budući da bi to stvorilo novu priliku za suradnju između EU-a i SAD-a u borbi protiv klimatskih promjena i obnovu ovog ključnog partnerstva;

S. budući da povećana ambicija EU-a u pogledu klimatskih promjena ne bi trebala povećati rizik od izmještanja emisija ugljika za europske industrijske djelatnosti;

Opće napomene

1. duboko je zabrinut zbog toga što nijedan od dostavljenih nacionalno utvrđenih doprinosa, uključujući doprinose Unije i njezinih država članica, nije u skladu s ciljem zadržavanja globalnog porasta temperature, kako je predviđeno Pariškim sporazumom, znatno ispod 2 °C, istodobno nastojeći ograničiti globalni porast temperature na 1,5 °C iznad predindustrijske razine;

2. zabrinut je zbog manjka suradnje nekih trgovinskih partnera EU-a u međunarodnim pregovorima o klimi posljednjih godina, što, kao je bilo vidljivo na konferenciji COP25, narušava našu kolektivnu globalnu mogućnost za postizanje ciljeva Pariškog sporazuma; potiče sve stranke da pruže podršku kolektivnom i znanstveno utemeljenom globalnom nastojanju kojime se može postići ostvarenje tih ciljeva; poziva Komisiju i Vijeće da podrže transparentan, pošten i inkluzivan postupak donošenja odluka u Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama;

([8]) Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), „CO_2 emissions embodied in international trade and domestic final demand: methodology and results using the OECD inter-country input-output database" (Emisije CO_2 ugrađene u međunarodnu trgovinu i domaću konačnu potražnju: metodologija i rezultati upotrebom OECD-ove međudržavne ulazno-izlazne bate podataka), 23. studenoga 2020.

3. naglašava da EU i njegove države članice imaju odgovornost i priliku i dalje zauzimati vodeću ulogu u globalnom djelovanju u području klime zajedno s drugim vodećim svjetskim onečišćivačima; ističe da EU vodi svjetsko djelovanje u području klime, što je jasno potvrđeno usvajanjem cilja za postizanje klimatske neutralnosti najkasnije do 2050. i njegovim planom za povećanje cilja za smanjenje emisija stakleničkih plinova za 2030.; snažno potiče Komisiju i države članice da pojačaju svoju predstojeću klimatsku diplomaciju i nakon usvajanja zakonodavnog prijedloga za mehanizam za graničnu prilagodbu ugljika te da konkretno osiguraju neprekinuti razgovor s trgovinskim partnerima kako bi potaknuli globalno djelovanje u području klime; naglašava potrebu za usporednim diplomatskim nastojanjima kojima bi se osiguralo rano uključivanje susjednih zemalja EU-a;

4. ističe središnju ulogu građana i potrošača u energetskoj tranziciji i važnost poticanja i podržavanja izbora potrošača kako bi se ublažili učinci klimatskih promjena promicanjem održivih aktivnosti i posrednih koristi koje vode do veće kvalitete života;

5. prima na znanje prijedlog Komisije da se klimatski cilj EU-a za 2030. postavi na „najmanje 55 % smanjenja neto emisija" u usporedbi s razinama iz 1990.; ipak naglašava činjenicu da je Parlament usvojio veći cilj od 60 %;

6. napominje da emisije stakleničkih plinova sadržane u uvoze u EU kontinuirano rastu unatoč tome što je EU značajno smanjio svoje domaće emisije stakleničkih plinova, čime se narušavaju nastojanja Unije za smanjenje globalnog otiska u području stakleničkih plinova; ističe da neto uvoz robe i usluga u EU predstavlja više od 20 % domaćih emisija CO_2 u Uniji; smatra da se sadržaj stakleničkih plinova u uvozu mora bolje nadzirati radi identificiranja mogućih mjera za smanjenje globalnog otiska EU-a u području stakleničkih plinova;

Osmišljavanje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika usklađenog s pravilima WTO-a

7. podržava uvođenje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, pod uvjetom da je usklađen s pravilima WTO-a i sporazumima EU-a o slobodnoj trgovini na način da je nediskriminirajući i da ne predstavlja prikriveno ograničenje za međunarodnu trgovinu; smatra da bi, kao takav, mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika potaknuo europske industrije i trgovinske partnere EU-a da dekarboniziraju svoje industrije, a time i podupru klimatske politike EU-a i globalne klimatske politike pri postizanju neutralnosti emisija stakleničkih plinova u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma; nedvosmisleno navodi da bi se mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebao osmisliti isključivo na način da unaprijedi klimatske ciljeve te da se ne smije zloupotrebljavati kao alat za jačanje protekcionizma, neopravdane diskriminacije ili ograničenja; naglašava da bi se tim mehanizmom trebala pružiti podrška zelenim ciljevima EU-a, posebice boljem rješavanju problema emisija stakleničkih plinova kao sastavnog dijela industrije EU-a i međunarodne trgovine, uz istodobnu nediskriminatornu prirodu i težnju ka jednakim uvjetima tržišnog natjecanja;

8. naglašava da bi se prema najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim zemljama u razvoju trebalo odnositi na poseban način kako bi se u obzir uzele njihove posebnosti i mogući negativni učinci mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika na njihov razvoj;

9. podsjeća na posebna ograničenja i izazove s kojima se moraju suočiti najudaljenije regije, prvenstveno zbog svoje udaljenosti, izoliranosti i male veličine tržišta te poziva na to da se mehanizmom za graničnu prilagodbu emisija ugljika, a na temelju članka 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), propisno u obzir uzmu njihove posebnosti;

10. ponavlja da uvođenje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika treba biti dio paketa zakonodavnih mjera kojim će se osigurati brzo smanjenje emisija stakleničkih plinova iz proizvodnje i potrošnje u EU-u, posebice povećanjem energetske učinkovitosti i energije iz obnovljivih izvora; naglašava da se mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika treba kombinirati s politikama usmjerenima na osiguravanje i promicanje ulaganja u niskougljične industrijske procese, uključujući inovativne alate financiranja, novi akcijski plan za kružno gospodarstvo i širu industrijsku politiku EU-a koja je okolišno ambiciozna i socijalno poštena, s ciljem usmjeravanja dekarbonizirane reindustrijalizacije Europe radi stvaranja kvalitetnih radnih mjesta na lokalnoj razini i osiguravanja konkurentnosti europskog gospodarstva uz istodobno ispunjavanje klimatskih ambicija EU-a i pružanje predvidljivosti i sigurnosti za osiguravanje ulaganja u klimatsku neutralnost;

11. naglašava da se standardima proizvoda može osigurati niskougljična, resursno učinkovita proizvodnja, kao i pomoći zajamčiti minimalne negativne ekološke učinke upotrebe proizvoda; stoga od Komisije traži da predloži, kao dopunu uvođenju mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, ambicioznije i obvezujuće norme i standarde za proizvode stavljene na tržište EU-a u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova, uštede resursa i energije, u cilju podržavanja okvira politike za održive proizvode i novog akcijskog plana za kružno gospodarstvo;

srijeda, 10. ožujka 2021.

12. smatra da bi se, radi sprječavanja mogućih poremećaja na unutarnjem tržištu i uzduž lanca vrijednosti, mehanizmom za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo obuhvatiti sav uvoz proizvoda i robe koji su dio sustava EU-a za trgovanje emisijama, među ostalim kada je sastavni dio poluproizvoda ili konačnih proizvoda; ističe da bi se, u prvoj fazi (već do 2023.) i nakon procjene učinka, mehanizmom za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo obuhvatiti energetski sektor i energetski intenzivne industrijske sektore kao što su sektor cementa, čelika, aluminija, rafiniranja nafte, papira, stakla, kemikalija i gnojiva, za koje se i dalje dodjeljuju znatne besplatne emisijske jedinice i koji i dalje predstavljaju 94 % industrijskih emisija u EU-u;

13. ističe da bi se sadržaj emisija stakleničkih plinova u uvozu trebao uzeti u obzir na temelju transparentnih, pouzdanih i ažuriranih referentnih vrijednosti za pojedinačne proizvode na razini postrojenja u trećim zemljama i da, u pravilu, ako uvoznik podatke ne stavi na raspolaganje, treba u obzir uzeti prosječni globalni sadržaj emisija stakleničkih plinova pojedinačnih proizvoda, podijeljen na temelju različitih proizvodnih metoda s različitim intenzitetom emisija; smatra da bi se pri određivanju cijena ugljika u okviru uvoza trebalo obuhvatiti i izravne i neizravne emisije te također uzeti u obzir intenzitet ugljika elektroenergetske mreže specifičan za pojedinu zemlju ili, ako uvoznik podatke stavi na raspolaganje, ugljični intenzitet potrošnje energije na razini postrojenja;

14. napominje da Komisija trenutačno procjenjuje sve različite mogućnosti za uvođenje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, u rasponu od poreznih instrumenata do mehanizama koji upotrebljavaju sustav EU-a za trgovanje emisijama; naglašava da bi se modaliteti za izradu mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebali istražiti zajedno s revizijom sustava EU-a za trgovanje emisijama kako bi se osigurala njihova komplementarnost i usklađenost te izbjeglo preklapanje koje bi dovelo do dvostruke zaštite industrija EU-a; naglašava važnost transparentnost procesa u okviru mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, među ostalim uključivanjem WTO-a i trgovinskih partnera EU-a u koordinaciji s Europskim parlamentom i pažljivom ocjenom i usporedbom učinkovitosti, djelotvornosti i pravne izvedivosti različitih oblika mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika s ciljem smanjenja ukupnih globalnih emisija stakleničkih plinova; ustraje u tome da je primarni cilj mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika povezan s okolišem i da bi stoga okolišni kriteriji trebali imati ključnu ulogu u odabiru instrumenta, osiguravanju predvidljive i dovoljno visoke cijene ugljika kojom se potiču ulaganja u dekarbonizaciju radi ostvarivanja ciljeva iz Pariškog sporazuma;

15. naglašava važnost procjene učinaka svake opcije na životni standard potrošača, posebno potrošača koji pripadaju osjetljivijim skupinama, kao i njihovog učinka na prihode; poziva Komisiju da procjenom učinka obuhvati i posljedice koje će prihodi ostvareni u okviru mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, kao vlastita sredstava, imati za proračun EU-a, ovisno o odabranom modelu i načinima;

16. smatra da se u okviru mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika naknada za udio ugljika u uvoznim proizvodima mora naplaćivati na način u kojem se odražavaju troškovi ugljika koje plaćaju proizvođači iz EU-a kako bi se uklonio potencijalni rizik od izmještanja emisija ugljika, uz istovremeno poštivanje pravila WTO-a; naglašava da bi određivanje cijena ugljika u okviru mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo odražavati dinamičan razvoj cijena emisijskih jedinica EU-a u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama uz istodobno osiguravanje predvidljivosti i smanjenja nepredvidljivosti cijena ugljika; smatra da bi uvoznici trebali kupovati emisijske jedinice iz zasebnog fonda emisijskih jedinica za sustav EU-a za trgovanje emisijama čija cijena ugljika odgovara cijeni na dan transakcije u sustav EU-a za trgovanje emisijama; ističe da je uvođenje mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika samo jedna od mjera u provedbi ciljeva europskog zelenog plana i da mora biti popraćeno potrebnim mjerama u sektorima bez sustava trgovine emisijama, kao i ambicioznom reformom sustava EU-a za trgovanje emisijama da bi se osiguralo smisleno određivanje cijena ugljika koje u potpunosti poštuje načelo „onečišćivač plaća” i doprinijelo potrebnom smanjenju emisija stakleničkih plinova u skladu s ažuriranim klimatskim ciljem EU-a za 2030. i ciljem postizanja nulte neto stope emisija stakleničkih plinova do 2050., među ostalim rješavanjem problema linearnog čimbenika smanjenja, ponovnim postavljanjem gornje granice i ocjenom potencijalne potrebe za donjom granicom cijena ugljika;

17. naglašava da se trošarinom (ili porezom) na udio ugljika u svim konzumiranim proizvodima, kako domaćim tako i uvoznim, ne bi u potpunosti otklonio rizik od izmještanja emisija ugljika, da bi takva trošarina ili porez bili tehnički zahtjevni s obzirom na složenost praćenja ugljika u globalnim lancima vrijednosti te da bi se njima mogli znatno opteretiti potrošači; potvrđuje da bi fiksna pristojba ili porez na uvoz mogli biti jednostavan alat kojim bi se poslala snažna i stabilna poruka o ekološkoj cijeni uvezenog ugljika; smatra, međutim, da bi takav porez s obzirom na svoju fiksnu narav bio manje fleksibilan alat u pogledu odražavanja promjenjivih cijena iz sustava EU-a za trgovanje emisijama; naglašava da bi promjenjivi porez kojim bi se automatski odražavala cijena iz sustava EU-a za trgovanje emisijama u praksi bio ekvivalentan zamišljenom sustavu za trgovanje emisijama; uvažava da postoji mogućnost uvođenja mehanizma utemeljenog na članku 192. stavku 2. UFEU-a u slučaju da mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika bude fiskalne naravi;

18. naglašava da bi uvoznici trebali imati mogućnost dokazati, u skladu s EU-ovim standardima za praćenje, izvješćivanje i provjeru sustava EU-a za trgovanje emisijama, da je udio ugljika u njihovim proizvodima manji od tih vrijednosti te iskoristiti odgovarajući prilagođeni iznos obveze kako bi se poticale inovacije i ulaganja u održive tehnologije u cijelom svijetu; smatra da time ne bi trebalo MSP-ovima nametati nesrazmjerno opterećenje; naglašava da će provedbu mehanizma biti potrebno poduprijeti skupom standarda EU-a kojima će se spriječiti njegovo zaobilaženje ili zloupotreba te da će za upravljanje mehanizmom biti potrebna snažna neovisna infrastruktura;

19. naglašava da bi mehanizmom za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo osigurati da se uvoznicima iz trećih zemalja sadržaj ugljika u njihovim proizvodima ne naplaćuje dvaput kako bi se zajamčilo da se ti izvoznici tretiraju ravnopravno, bez diskriminacije; poziva Komisiju da pažljivo procijeni učinak različitih mogućnosti mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika na najslabije razvijene zemlje;

20. ističe da za razliku od sustava za trgovanje emisijama taj mehanizam ne bi trebao ogrjevno drvo za gorivo smatrati ugljično neutralnim, a u okviru revidiranog i ažuriranog okvira ugljik sadržan u posjećenom drvu i osiromašenom tlu treba imati cijenu;

21. traži od Komisije da osigura da su na najmanju moguću mjeru svedeni rizici da će izvoznici u Uniju pokušavati zaobići mehanizam ili ugroziti njegovu učinkovitost, primjerice preusmjeravanjem proizvodnje među tržištima ili izvozom poluproizvoda;

Aspekti mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika povezani s trgovinom

22. poziva na to da Pariški sporazum i njegovi ciljevi postanu jedno od glavnih vodećih načela trgovinske politike kojem se moraju prilagoditi sve trgovinske inicijative i njihovi politički instrumenti, tako što će se taj cilj uključiti, među ostalim, u sporazume o slobodnoj trgovini kao njihov ključni element; uvjeren je da takva ciljana trgovinska politika može biti važan pokretač u usmjeravanju gospodarstava prema dekarbonizaciji kako bi se postigli klimatski ciljevi utvrđeni u Pariškom sporazumu i europskom zelenom planu;

23. izražava duboku zabrinutost zbog slabljenja multilateralnog trgovinskog sustava; poziva Komisiju da aktivno surađuje s vladama trgovinskih partnera kako bi se osigurao kontinuirani dijalog o toj inicijativi, čime bi se potaknulo djelovanje u području klime unutar Unije i njezinih trgovinskih partnera; ističe da se trgovinska politika može i da bi se trebala koristiti za promicanje pozitivnog programa u području zaštite okoliša i kako bi se izbjegle velike razlike u razinama ekoloških ambicija između EU-a i ostatka svijeta te da bi mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebao biti osmišljen kao mjera kojom se dopunjuju mjere u okviru poglavlja o trgovini i održivom razvoju iz sporazuma o slobodnoj trgovini EU-a; ističe da bi konačni cilj inicijative trebalo biti globalno djelovanje zbog kojeg bi mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika postao suvišan, s obzirom na to da se ostatak svijeta približava ambiciji EU-a u pogledu smanjenja emisija CO_2; stoga smatra da bi mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo smatrati sredstvom za ubrzavanje tog procesa, a ne sredstvom u svrhu protekcionizma; očekuje od Komisije da započne pregovore o globalnom pristupu u okviru WTO-a ili skupine G20;

24. smatra da su međunarodna trgovina i trgovinska politika ključni pokretači tranzicije prema klimatski neutralnom, resursno učinkovitom i kružnom globalnom gospodarstvu te stoga podupiru globalne napore za postizanje UN-ovih ciljeva održivog razvoja i Pariškog sporazuma; smatra da je hitno potrebno provesti sveobuhvatnu reformu WTO-a, kako bi WTO mogao jamčiti poštenu trgovinu i istovremeno se boriti protiv globalnog zatopljenja; napominje da pravila GATT-a potječu iz 1947. i smatra da ih je u aktualnom kontekstu klimatske krize potrebno ponovno razmotriti; očekuje od Komisije da poduzme hitne inicijative za reformu WTO-a kako bi se postigla usklađenost s klimatskim ciljevima; poziva Komisiju da pojača napore u globalnom određivanju cijena CO_2 te da olakša trgovinu u području tehnologija klimatske i okolišne zaštite, primjerice u okviru inicijativa trgovinske politike kao što je Sporazum WTO-a o ekološkim proizvodima;

25. poziva Komisiju na provođenje multilateralnih reformi WTO-a kojima se međunarodno trgovačko pravo usklađuje s ciljevima Pariškog sporazuma i drugim aspektima međunarodnog prava, a posebice konvencijama Međunarodne organizacije rada; ističe da je mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika usklađen s pravilima WTO-a ako je osmišljen s jasnim ciljem zaštite okoliša radi smanjenja globalnih emisija stakleničkih plinova i ako podupire najvišu razinu cjelovitosti okoliša;

26. naglašava da mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika može doprinijeti ciljevima održivog razvoja; podsjeća da je promicanje dostojanstvenog rada također cilj održivog razvoja i potiče Komisiju da osigura da se roba stavljena na tržište EU-a proizvodi pod uvjetima kojima se poštuju konvencije Međunarodne organizacije rada;

srijeda, 10. ožujka 2021.

27. napominje da bi, kako bi bile u skladu s pravilima WTO-a, odredbe Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT), kao što su članak I. (načelo tretmana najpovlaštenije nacije), članak III. (načelo nacionalnog tretmana) i, prema potrebi, članak XX. (opće iznimke), mogle biti osnova za svaki model mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, čija bi jedina logika kojom se taj mehanizam vodi trebala biti isključivo i strogo okolišna – smanjenje globalnih emisija CO_2 i sprečavanje izmještanja emisija ugljika;

28. ističe načelo nediskriminacije u skladu s člankom III. GATT-a; naglašava da je jednako postupanje s uvozom i domaćom proizvodnjom ključan kriterij za usklađenost svih mjera s WTO-om; naglašava da bi se mehanizmom za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo stvoriti jednake uvjete tržišnog natjecanja za domaće proizvođače iz EU-a i strane proizvođače primjenom naknade za emisije ugljika iz uvezene robe u tim sektorima koja je usklađena sa sustavom za trgovanjem emisijama, bez obzira na njezino podrijetlo, čime se osigurava potpuna zaštita od izmještanja emisija ugljika za europsku industriju i izbjegava prijenos emisija u treće zemlje; naglašava da bi se provedbom mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebalo izbjeći dvostruku zaštitu postrojenja EU-a uz istodobnu procjenu učinka na izvoz i ovisne sektore uzduž lanca vrijednosti; naglašava da bi dizajn mehanizma za granične prilagodbe emisija ugljika trebao slijediti jednostavno načelo po kojemu se jedna tona ugljika ne bi trebala dvaput štititi;

29. ističe važnost osiguravanja jednakih uvjeta tržišnog natjecanja na globalnoj razini za konkurentnost europskih industrija bez stvaranja štetnog utjecaja na klimu i okoliš; stoga potiče Komisiju da razmotri moguće uvođenje izvoznih rabata, no samo ako može u potpunosti pokazati njihov pozitivan učinak na klimu i njihovu kompatibilnost s pravilima WTO-a; ističe da bi, radi sprječavanja neželjenih klimatskih učinaka poticanjem manje učinkovitih proizvodnih metoda u europskim izvoznim industrijama i osiguravanja usklađenosti s pravilima WTO-a, svaki oblik potencijalne podrške izvozu trebao biti transparentan, proporcionalan i ne uzrokovati nikakav oblik konkurentske prednosti za izvozne industrije EU-a u trećim zemljama te bi trebao biti strogo ograničen na najučinkovitija postrojenja da bi se zadržali poticaji za smanjenje emisija stakleničkih plinova za izvozna poduzeća EU-a;

30. naglašava da svaki mehanizam mora industrije u EU-u i inozemstvu potaknuti da proizvode čiste i konkurentne proizvode te da izbjegavaju izmještanje emisija ugljika bez ugrožavanja trgovinskih prilika;

31. napominje da je mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika dio europskog zelenog plana i alat za postizanje cilja EU-a o dostizanju nulte stope neto emisija stakleničkih plinova do 2050.; napominje da bi mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika mogao izravno ili neizravno utjecati na mnoge industrijske sektore s visokim emisijama ugljika i pojačanom trgovinom te da bi se tijekom cijelog procesa trebalo s njima konzultirati; nadalje napominje da bi mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika mogao utjecati na lance opskrbe na način da će oni internalizirati troškove ugljika; naglašava da bi svaki mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebao biti jednostavno primjenjiv i ne bi trebao predstavljati nepotrebno financijsko i administrativno opterećenje za poduzeća, posebno mala i srednja poduzeća;

Mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika i vlastita sredstva

32. prihvaća da bi se mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika mogao realizirati ili kao proširenje trenutačnog sustava carinskih pristojbi ili kao dopunski program unutar postojećeg okvira sustava EU-a za trgovanje emisijama; naglašava da bi oba pristupa mogla biti u potpunosti usklađena s inicijativom za vlastita sredstva;

33. podržava namjeru Komisije da prihode ostvarene mehanizmom za graničnu prilagodbu emisija ugljika iskoristi kao nova vlastita sredstva za proračun EU-a te traži od Komisije da osigura potpunu transparentnost u pogledu upotrebe tih prihoda; ipak naglašava da bi proračunska uloga mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika trebala biti samo nusproizvod instrumenta; smatra da bi se tim novim prihodima trebala omogućiti veća potpora djelovanju u području klime i ciljevima zelenog plana, kao što je pravedna tranzicija i dekarbonizacija europskog gospodarstva, te povećanju doprinosa EU-a međunarodnom financiranju borbe protiv klimatskih promjena u korist najmanje razvijenih zemalja i malih otočnih država u razvoju, koje su najosjetljivije na klimatske promjene, posebice poticanjem tih država na proces industrijalizacije utemeljen na čistim i dekarboniziranim tehnologijama; poziva Komisiju da u nadolazećem prijedlogu uzme u obzir socijalne učinke mehanizma kako bi ih svela na najmanju moguću razinu; naglašava da se prihodi ostvareni mehanizmom granične prilagodbe emisija ugljika nikako ne bi trebali koristiti kao prikrivene subvencije europskim industrijama koje znatno zagađuju jer bi to u konačnici ugrozilo njegovu usklađenost s pravilima WTO-a;

34. podsjeća da su se Parlament, Vijeće i Komisija dogovorili o uspostavi novih vlastitih sredstava tijekom sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira, uključujući mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika, u skladu s Međuinstitucionalnim sporazumom od 16. prosinca 2020. o proračunskoj disciplini, o suradnji u vezi s proračunskim pitanjima i o dobrom financijskom upravljanju, kao i o novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ([9]); ističe da bi se usmjeravanjem financijskih tokova uspostavljenih na temelju tog mehanizma u proračun EU-a pomoglo u ublažavanju problema fiskalne istovjetnosti te bi se zajamčila pravedna raspodjela njegova učinka među

([9]) SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

državama članicama i osigurala uspostava racionalne strukture s minimalnim neizravnim administrativnim troškovima; stoga zaključuje da bi se određivanjem tih prihoda kao vlastitih sredstava EU-a smanjio udio doprinosa temeljenih na BND-u u financiranju proračuna EU-a te bi se tako pomoglo u raspodjeli učinka tog mehanizma na sve države članice; smatra da će se svim uštedama na nacionalnoj razini koje se ostvare zahvaljujući nižim doprinosima temeljenim na BND-u povećati fiskalni prostor država članica;

35. prima na znanje različite razborite procjene prihoda u rasponu od 5 do 14 milijardi EUR godišnje, ovisno o području primjene i modelu novog instrumenta; ističe činjenicu da je proračun EU-a u svakom slučaju jedinstveno pogodan za apsorbiranje fluktuacija prihoda, pa čak i dugoročnih regresivnih učinaka;

36. odlučan je osigurati da vlastita sredstva utemeljena na mehanizmu za graničnu prilagodbu emisija ugljika budu dio skupa vlastitih sredstava dostatnog za pokrivanje razine ukupnih očekivanih izdataka za troškove otplate glavnice i kamata na zaduženje nastalo u okviru instrumenta Next Generation EU, uz poštivanje načela univerzalnosti; nadalje podsjeća da svaki višak koji preostane od plana otplate mora i dalje ostati u proračunu EU-a kao opći prihod;

37. naglašava da bi se uvođenjem skupa novih vlastitih sredstava, kako je utvrđeno planom za uvođenje novih vlastitih sredstava u okviru Međuinstitucijskog sporazuma, moglo pridonijeti boljem usmjeravanju rashoda na razini EU-a u prioritetna područja i zajednička javna dobra, uz veliko povećanje učinkovitosti u usporedbi s nacionalnom potrošnjom; podsjeća da bi protiv institucije koja se ne pridržava uvjeta dogovorenih u Međuinstitucijskom sporazumu ostale institucije mogle pokrenuti pravni spor;

38. poziva institucije da aktivno djeluju na temelju i u duhu plana za uvođenje novih vlastitih sredstava u okviru Međuinstitucijskog sporazuma kojim se propisuje da ta nova vlastita sredstva stupaju na snagu najkasnije do 1. siječnja 2023.;

Provedba mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika i ostali aspekti

39. naglašava da provedba mehanizma granične prilagodbe emisija ugljika mora biti popraćena ukidanjem svih oblika ekološki štetnih subvencija dodijeljenih energetski intenzivnim industrijama na nacionalnoj razini; poziva Komisiju da procijeni različite prakse država članica u tom pogledu s obzirom na načelo „onečišćivač plaća”;

40. zahtijeva da se mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika nadzire putem neovisnog tijela, pod pokroviteljstvom Komisije, koje bi trebalo redovito izvještavati i pružati transparentne informacije Parlamentu, Vijeću i Komisiji na njihov zahtjev i najmanje dvaput godišnje;

41. napominje da je EU najveći svjetski uvoznik ugljika i da je udio ugljika u robi koja se izvozi iz Europe daleko ispod udjela ugljika u uvezenoj robi; zaključuje da su napori u borbi protiv klimatskih promjena na europskoj razini veći nego prosječni napori na međunarodnoj razini; ističe da je za mjerenje ukupnog učinka Unije na klimu potrebna pouzdana metoda izvješćivanja kojom se uzimaju u obzir emisije uvezene robe i usluga u EU;

42. ističe da će dostatni napori u borbi protiv klimatskih promjena na međunarodnoj razini, kao što su čvrsto, raširenо i konzistentno određivanje cijena ugljika na međunarodnoj razini i cjelovita konkurentna rješenja u pogledu tehnologija, proizvoda i postupaka proizvodnje s niskom razinom emisija ugljika s vremenom učiniti taj mehanizam bespotrebnim; smatra da su klimatske promjene globalni problem za koji su potrebna rješenja na globalnoj razini, stoga bi EU trebao nastaviti podržavati uspostavu cijene za emisiju CO_2 na globalnoj razini u skladu s člankom 6. Pariškog sporazuma; potiče Komisiju da osmisli mehanizam s jasnim i ambicioznim vremenskim okvirom za njegovu provedbu i razvoj; podsjeća da su neka tehnička rješenja za smanjenje emisija CO_2 još uvijek u pilot-fazi te stoga poziva Komisiju da nastavi ulagati napore u njihov daljnji razvoj; poziva Komisiju da oblikuje taj mehanizam u sklopu sveobuhvatnog i dugoročnog paketa politika koji je u skladu s postizanjem gospodarstva s visokom energetskom i resursnom učinkovitošću i s nultom neto stopom emisije stakleničkih plinova najkasnije do 2050.;

43. podsjeća da klimatska i industrijska politika EU-a te cilj održavanja i povećanja održivog gospodarskog rasta moraju biti usko povezani; naglašava da takav mehanizam mora biti uvršten u našu industrijsku strategiju kako bi se industrije potaknulo na proizvodnju čistih i konkurentnih proizvoda;

44. naglašava da bi se ispravnim mehanizmom trebalo osigurati smanjenje emisija uvezenih u EU i zajamčiti najučinkovitija zaštita klime od rizika od izmještanja emisija ugljika, uz poštivanje pravila WTO-a; ističe da bi mehanizam trebao biti osmišljen tako da se može učinkovito i jednostavno primjenjivati, a istovremeno spriječiti zaobilaženje mjera primjerice miješanjem resursa ili uvozom poluproizvoda odnosno krajnjih proizvoda koji nisu obuhvaćeni mehanizmom;

45. poziva Komisiju da pruži tehnički savjet i podršku industrijama kod kuće i u inozemstvu, posebno MSP-ovima, pri uspostavi pouzdanih sustava izračuna emisija stakleničkih plinova za uvoz kako bi se očuvala snažna europska industrija, a trgovinski partneri zaštitili od tehničkih poteškoća;

46. poziva na posebnu procjenu učinka mehanizma na MSP-ove i tržišno natjecanje unutar unutarnjeg tržišta; poziva na oblikovanje, ako je to potrebno, mehanizma za podršku MSP-ovima kako bi se uspješno prilagodili novoj tržišnoj stvarnosti te kako bi se spriječilo da postanu žrtve nepravednih praksi većih tržišnih igrača;

47. nadalje napominje da se mehanizmom ne bi trebale stvarati nepovoljne konkurentske prilike među kompetitivnim materijalima kako bi se spriječilo nepravedno tržišno natjecanje na europskom tržištu; ističe da materijali koji su najprihvatljiviji za klimu ne bi smjeli biti u nepovoljnom položaju u odnosu na konkurenciju;

48. naglašava njegovu važnost u osiguravanju zastupljenosti europskih građana i njihovih interesa te u doprinosu postizanju prioriteta EU-a kao što su zaštita klime, održiv rast i konkurentnost na međunarodnoj razini; stoga poziva Komisiju i Vijeće da u potpunosti uključe Parlament kao suzakonodavca u zakonodavnom postupku za uspostavu mehanizma;

o

o o

49. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.